

Redagavo: Ramunė Lūžaitė (1999.04.26)

Įstatymas paskelbtas: Žin., 1999, Nr.13-308

Neoficialus nutarimo tekstas

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Seimas, Įstatymas

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS ĮSTATYMO 5, 6, 7, 8, 9, 10, 30, 40, 44, 51, 56, 59, 60, 61, 62 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMAS

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1999 m. gegužės 1 d.

*** Pabaiga ***

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENOS
ĮSTATYMAS**

1999 m. sausio 14 d. Nr. VIII-1029
Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

**PIRMASIS SKIRSNIS
ĮSTATYMO PASKIRTIS, SAVOKOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato administracinių bylų dėl ginčų, kylančių iš administracinių teisinių santykių, nagrinėjimo tvarką.

2. Nagrinėdamas bylas, administracinis teismas vadovaujasi šio įstatymo normomis, o tais atvejais, kurių šis įstatymas nereglementuoja, - Civilinio proceso kodeksu.

3. Atskirų administracinių bylų kategorijų teiseną gali reglamentuoti ir kiti įstatymai.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Viešasis administravimas - įstatymais ir kitais teisės aktais reglamentuojama valstybės ir vietos savivaldos institucijų, kitų įstatymais įgaliotų subjektų vykdomoji veikla, skirta įstatymams, kitiems teisės aktams, vietos savivaldos institucijų aktams įgyvendinti ir taikyti, numatytioms viešosioms paslaugoms teikti bei valstybės ir vietos savivaldos institucijų vidiniam administravimui organizuoti bei vykdyti.

2. Vidinis administravimas - administravimo veikla, kuria užtikrinamas konkrečios valstybės ar vietos savivaldos institucijos, įstaigos, tarnybos ar organizacijos funkcionavimas (struktūros tvarkymas, personalo valdymas, turimų materialinių-finansinių išteklių tvarkymas ir valdymas), kad ji galėtų tinkamai vykdyti jai priskirtus viešojo administravimo ar kitos valstybinės veiklos uždavinius.

3. Administravimo subjektai - subjektai, vykstantys viešojo arba vidinio administravimo funkcijas.

4. Viešojo administravimo subjektai - institucijos, įstaigos, tarnybos, tarnautojai (pareigūnai), turintys įstatymų suteiktas viešojo administravimo teises ir praktiškai įgyvendinantys vykdomąją valdžią ar atskiras vykdomosios valdžios funkcijas.

Pastaba. Tarnautojų (pareigūnų) klasifikavimą pagal jiems suteiktus administracinius įgalinimus nustato bei jų administracinį subjektiškumą apibrėžia valstybinę tarnybą reglamentuojantys ar kiti specialūs įstatymai.

5. Viešojo administravimo sistema - sistema, susidedanti iš: 1) valstybinio administravimo subjektų, 2) savivaldybių administravimo subjektų, 3) kitų administravimo subjektų. Šiems subjektams įstatymai ar jų pagrindu priimti kiti teisės aktai suteikia viešojo administravimo įgaliojimus.

6. Valstybinio administravimo subjektai - valstybės institucijos, įstaigos, tarnybos bei valstybės tarnautojai (pareigūnai), kuriems įstatymas suteikia viešojo administravimo teises. Valstybinio administravimo subjektai skirstomi į centrinius ir teritorinius.

7. Centriniai valstybinio administravimo subjektai (institucijos, įstaigos, tarnybos, jų tarnautojai (pareigūnai) - subjektai, kurie vykdo administravimą visoje valstybės teritorijoje.

8. Teritoriniai valstybinio administravimo subjektai (institucijos, įstaigos, tarnybos, jų tarnautojai (pareigūnai) - subjektai, kurie vykdo administravimą nustatytoje teritorijoje.

9. Savivaldybių administravimo subjektai - savivaldybės taryba, savivaldybės kontrolierius, meras, valdyba, jiems pavaldžios įstaigos, tarnybos, savivaldybės tarnautojai (pareigūnai), kuriems įstatymai ar savivaldybės tarybos sprendimai suteikia viešojo administravimo teises.

10. Kiti viešojo administravimo subjektai - viešosios įstaigos bei nevyriausybinės organizacijos, kurioms įstatymo nustatyta tvarka suteikti viešojo administravimo įgaliojimai.

11. Kolegiali institucija - institucija, kurioje sprendimus priima ne vien vadovas, o grupė asmenų balsų dauguma.

12. Asmuo - fizinis asmuo ar jų grupė, juridinis asmuo, kitas asmuo, neturintis juridinio asmens teisių.

13. Norminis teisės aktas - įstatymas ar kitas (įstatymo papildomasis) teisės aktas, nustatantis elgesio taisykles, skirtas individualiai neapibrėžtai subjektų grupei.

14. Individualus teisės aktas - vienkartinis teisės taikymo aktas, skirtas konkrečiam subjektui ar individualiais požymiais apibrėžtų subjektų grupei.

15. Administracinis aktas - vykdamas administravimo funkcijas administravimo subjekto priimtas teisės aktas.

16. Administraciniai-teisiniai santykiai - įstatymais ir kitais teisės norminiais aktais reglamentuoti visuomeniniai santykiai, atsirandantys įgyvendinant viešąjį administravimą, taip pat vidinį administravimą.

17. Administraciniai ginčai - asmenų konfliktai su viešojo administravimo subjektais arba konfliktai tarp nepavaldžių vienas kitam viešojo administravimo subjektų. Prie administracinių ginčų priskiriami ir tarnautojų ginčai su administracija, taip pat rinkimų ginčai.

18. Mokestiniai ginčai - ginčai tarp mokesčio mokėtojo (arba mokesčių išskaičiuojančio asmens) ir mokesčio administratoriaus ar jo pareigūno dėl mokesčio apskaičiavimo, sumokėjimo ar išieškojimo, mokesčių nepriemokų ar permokų, taip pat dėl sankcijų už mokesčio prievolių nevykdymą ar pažeidimus.

19. Skundas, prašymas - kreipimosi į kompetentingą instituciją, kad būtų išspręstas administracinis ginčas, formos. Su skundais į kompetentingą instituciją kreipiasi privatūs asmenys, o su prašymais - valdžios institucijos, jų atstovai, tarnautojai. Įstatymai gali numatyti ir kitas kreipimosi formas.

3 straipsnis. Ginčai dėl teisės

1. Administracinis teismas sprendžia ginčus dėl teisės viešojo ar vidinio administravimo srityje.

2. Teismas nevertina ginčijamo administracinio akto bei veiksmų (ar neveikimo) politinio ar ekonominio tikslingumo požiūriu, o tik nustato, ar konkrečiu atveju nebuvo pažeistas įstatymas ar įstatymo papildomasis teisės aktas, ar administravimo subjektas neviršijo kompetencijos, taip pat ar

aktas (veika) neprieštarauja tikslams bei uždaviniams, dėl kurių institucija buvo įsteigta ir gavo atitinkamus įgaliojimus.

ANTRASIS SKIRSNIS ADMINISTRACINIŲ TEISMŲ KOMPETENCIJA

4 straipsnis. Administracinių teismų spręstinos bylos

Administraciniai teismai sprendžia bylas dėl:

1) valstybinio administravimo subjektų priimtų teisės aktų ir veiksmų teisėtumo, taip pat šių subjektų atsisakymo ar vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus, teisėtumo ir pagrįstumo;

2) savivaldybių administravimo subjektų priimtų aktų ir veiksmų teisėtumo, taip pat minėtų subjektų atsisakymo ar vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus teisėtumo ir pagrįstumo;

3) turtinės ir moralinės žalos, padarytos fiziniam asmeniui ar organizacijai neteisėtais valstybės ar vietos savivaldos institucijos, įstaigos, tarnybos bei jų tarnautojų veiksmais ar neveikimu viešojo administravimo srityje, atlyginimo (Civilinio kodekso 485 straipsnis);

4) mokesčių, kitų privalomų mokėjimų, rinkliavų ir mokestinių ginčų;

5) valstybės ir savivaldybių tarnautojų prašymų, susijusių su tarnybos santykiais, įskaitant atleidimą iš pareigų bei drausminio poveikio priemonių taikymą;

6) ginčų tarp nepavaldžių vienas kitam viešojo administravimo subjektų dėl kompetencijos ar įstatymų pažeidimo, išskyrus civilinius ginčus, priskirtus bendrosios kompetencijos teismams;

7) rinkimų ir Referendumo įstatymų pažeidimo;

8) nutarimo administracinio teisės pažeidimo byloje apskundimo;

9) viešųjų įstaigų bei nevyriausybinų organizacijų priimtų sprendimų ir veiksmų viešojo administravimo srityje teisėtumo;

10) visuomeninių organizacijų, bendrijų, politinių partijų, politinių organizacijų ar asociacijų priimtų bendro pobūdžio aktų teisėtumo.

5 straipsnis. Administracinių teismų nespręstinos bylos

1. Administraciniai teismai nesprendžia bylų, kurios yra priskirtos Konstitucinio Teismo kompetencijai, taip pat bylų, priskirtų bendrosios kompetencijos arba kitiems specializuotiems teismams.

[5 straipsnio 2 ir 3 dalių redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

2. Administracinių teismų kompetencijai nepriskiriama tirti Respublikos Prezidento, Seimo, Seimo narių, Ministro Pirmininko, Vyriausybės (kaip kolegialios institucijos), Seimo kontrolierių veiklos, Konstitucinio Teismo, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų veiklos, taip pat kitų teismų teisėjų, prokurorų, tardytojų ir kvotėjų procesinių veiksmų, susijusių su teisingumo vykdymu ar bylos tyrimu.

3. Administraciniai teismai nesprendžia bylų dėl administracinių teisės pažeidimų, kuriuos pirmąja instancija pagal Administracinių teisės pažeidimų kodeksą nagrinėja apylinkių teismai.

[5 straipsnio 2 ir 3 dalių redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

2. Administracinių teismų kompetencijai nepriskiriama tirti Respublikos Prezidento, Seimo, Seimo narių, Ministro Pirmininko, Vyriausybės (kaip kolegialios institucijos), Seimo kontrolierių veiklos, Konstitucinio Teismo, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo ir Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų veiklos, kitų teismų teisėjų, taip pat prokurorų, tardytojų, kvotėjų ir teismo antstolių procesinių veiksmų, susijusių su teisingumo vykdymu ar bylos tyrimu.

3. Bylas dėl administracinių teisės pažeidimų pirmąja instancija pagal Administracinių teisės pažeidimų kodeksą nagrinėja apylinkių teismai ir įgaliotos valstybės institucijos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

6 straipsnis. Apygardos administracinio teismo kompetencija

1. Apygardos administracinis teismas yra:

[6 straipsnio 1 dalies 1 punkto redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

1) pirmoji instancija administracinėms byloms, nurodytoms šio įstatymo 4 straipsnyje, išskyrus tas, kurios priskirtos Aukštesniojo administracinio teismo kompetencijai;

[6 straipsnio 1 dalies 1 punkto redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

1) pirmoji instancija administracinėms byloms, nurodytoms šio įstatymo 4 straipsnyje, išskyrus šio straipsnio 2 dalies 8 punkte nurodytas bylas ir tas, kurios paskirtos Aukštesniojo administracinio teismo kompetencijai;

2) apeliacinė instancija nutarimams bylose dėl administracinių teisės pažeidimų.

2. Apygardos administracinis teismas, kaip pirmosios instancijos teismas, nagrinėja šias bylas:

1) dėl norminių administracinių aktų, kuriuos priėmė teritoriniai valstybiniai ar savivaldybių administravimo subjektai, teisėtumo;

2) pagal Seimo kontrolierių pareiškimus remiantis Seimo kontrolierių įstatymu;

3) pagal savivaldybių tarybų pareiškimus dėl jų teisių pažeidimo, kai atsakovais yra teritoriniai valstybiniai administravimo subjektai;

4) pagal Vyriausybės atstovo pareiškimus dėl vietos savivaldos institucijų ir jų pareigūnų aktų, prieštaraujančių Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir įstatymams, dėl įstatymų ir Vyriausybės sprendimų nevykdymo, dėl aktų ar veiksmų, pažeidžiančių gyventojų ir organizacijų teises;

5) dėl turtinės ir moralinės žalos, padarytos fiziniam asmeniui ar organizacijai teritorinių valstybės ar vietos savivaldos institucijų, įstaigų, tarnybų bei jų tarnautojų, einančių tarnybines pareigas, neteisėtais veiksmais ar neveikimu viešojo administravimo srityje, atlyginimo (Civilinio kodekso 485 straipsnis);

6) pagal valstybės ir savivaldybių tarnautojų prašymus, susijusius su tarnybos santykiais (šio įstatymo 4 straipsnio 5 punktas), išskyrus atvejus, kai viena iš ginčo šalių yra centrinė administravimo institucija, įstaiga, tarnyba ar jos tarnautojas;

7) pagal pareiškimus, kai kyla ginčai tarp nepavaldžių vienas kitam viešojo administravimo subjektų dėl kompetencijos ar įstatymų pažeidimo (šio įstatymo 4 straipsnio 6 punktas), išskyrus atvejus, kai viena iš ginčo šalių yra centrinė administravimo institucija, įstaiga, tarnyba;

8) pagal skundą dėl apylinkės rinkimų komisijos sprendimo arba apylinkės referendumo komisijos sprendimo dėl rinkėjų sąrašo ar piliečių, turinčių teisę dalyvauti referendume, sąrašo padarytų klaidų;

9) pagal skundus (prašymus) dėl savivaldybių ir apskričių administracinių ginčų komisijų sprendimų;

10) pagal prašymus užtikrinti administracinių ginčų komisijų sprendimų vykdymą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

7 straipsnis. Aukštesniojo administracinio teismo kompetencija

1. Aukštesnysis administracinis teismas yra:

[7 straipsnio 1 dalies 1 punkto redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

1) pirmoji instancija šio įstatymo 4 straipsnyje nurodytoms byloms, kai viena iš šalių yra centrinis valstybinio administravimo subjektas, taip pat mokestinėms byloms, išskyrus ginčus dėl privalomų mokėjimų bei rinkliavų;

[7 straipsnio 1 dalies 1 punkto redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

1) pirmoji instancija šio įstatymo 4 straipsnyje nurodytoms byloms, kai viena iš šalių yra centrinis valstybinio administravimo subjektas, taip pat visoms mokestinių ginčų, kitų privalomų mokėjimų ir rinkliavų byloms;

2) apeliacinė instancija byloms, kurias išnagrinėjo apygardų administraciniai teismai, kaip pirmosios instancijos teismai.

2. Aukštesnysis administracinis teismas, kaip pirmosios instancijos teismas, nagrinėja šias bylas:

1) dėl norminių valdymo aktų, kuriuos priėmė centriniai valstybinio administravimo subjektai, teisėtumo;

2) pagal Seimo kontrolierių pareiškimus remiantis Seimo kontrolierių įstatymu;

3) pagal savivaldybių tarybų pareiškimus dėl jų teisių pažeidimo, kai atsakovai yra centriniai valstybinio administravimo subjektai;

4) dėl turinės ir moralinės žalos, padarytos fiziniam asmeniui ar organizacijai centrinės administravimo institucijos, įstaigos, tarnybos ar jos tarnautojo, einančio tarnybines pareigas, neteisėtais veiksmais ar neveikimu viešojo administravimo srityje, atlyginimo (Civilinio kodekso 485 straipsnis);

5) pagal valstybės tarnautojų prašymus, susijusius su tarnybos santykiais (šio įstatymo 4 straipsnio 5 punktą), kai viena iš ginčo šalių yra centrinė administravimo institucija, įstaiga, tarnyba ar jos tarnautojas;

6) pagal pareiškimus, kai kyla ginčai tarp nepavaldžių vienas kitam viešojo administravimo subjektų dėl kompetencijos ar administracinius santykius reglamentuojančių įstatymų pažeidimo (šio įstatymo 4 straipsnio 6 punktą), kai viena iš ginčo šalių yra centrinė administravimo institucija, įstaiga ar tarnyba;

7) pagal skundus dėl rinkimų ir Referendumo įstatymų pažeidimo arba Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimų;

8) pagal šio įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje nurodytų subjektų pareiškimus dėl visuomeninių organizacijų, bendrijų, politinių partijų, politinių organizacijų ar asociacijų priimtų bendro pobūdžio aktų teisėtumo;

9) pagal skundus (prašymus) dėl Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos sprendimų;

10) pagal prašymus užtikrinti administracinių ginčų komisijų sprendimų vykdymą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

8 straipsnis. Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyriaus kompetencija

1. Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyrius yra:

1) apeliacinė instancija byloms, kurias išnagrinėjo Aukštesnysis administracinis teismas, kaip pirmosios instancijos teismas;

2) galutinė instancija administracinių bylų teismingumo klausimais.

2. Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyrius formuoja vienodą administracinių teismų praktiką taikant įstatymus.

[8 straipsnio 3 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

3. Ginčus dėl teismingumo tarp bendrosios kompetencijos teismo ir administracinio teismo išsprendžia speciali teisėjų kolegija, į kurią įeina Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas, Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyriaus pirmininkas ir Aukštesniojo administracinio teismo pirmininkas arba jų paskirti teisėjai. Skundai dėl teismingumo kolegijai paduodami per Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyrių. Kolegijos posėdžiams pirmininkauja Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus pirmininkas arba jo paskirtas teisėjas. Nutartis dėl bylos teismingumo neskundžiama.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

II SKYRIUS SKUNDAI IR PRAŠYMAI

TREČIASIS SKIRSNIS

BENDROSIOS NUOSTATOS DĖL SKUNDŲ (PRAŠYMŲ)

9 straipsnis. Skundo (prašymo) teisė

1. Skundą (prašymą) dėl viešojo ar vidinio administravimo subjekto priimto administracinio akto ar veiksmo (neveikimo) turi teisę paduoti asmenys, kiti viešojo administravimo subjektai, įskaitant valstybės bei savivaldybių tarnautojus, kai jie mano, kad jų teisės yra pažeistos.

[9 straipsnio 2 dalies redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

2. Skundas (prašymas) paduodamas administracinių ginčų komisijai arba tiesiogiai administraciniam teismui. Administracinių ginčų komisijai skundas (prašymas) gali būti siunčiamas paštu.

[9 straipsnio 2 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

2. Skundas (prašymas) paduodamas administracinių ginčų komisijai arba tiesiogiai administraciniam teismui. Administracinių ginčų komisijai skundas (prašymas) gali būti siunčiamas paštu. Prieš kreipiantis į teismą skundo (prašymo) padavimas administracinių ginčų komisijai neprivalomas, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus.

3. Su prašymu (skundu) į administracinį teismą tiesiogiai gali kreiptis įstatymo nustatytos valstybės ir vietos savivaldos institucijos, įstaigos, tarnybos, tarnautojai, asmenys.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

10 straipsnis. Skundo (prašymo) forma ir turinys

1. Skundai (prašymai) administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui paduodami raštu.

2. Skunde (prašyme) turi būti nurodyta:

1) komisijos ar teismo, kuriam skundas (prašymas) paduodamas, pavadinimas;

2) pareiškėjo pavardė, vardas (pavadinimas), jo gyvenamoji vieta (buveinė), taip pat atstovo, jeigu jis yra, pavardė, vardas ir adresas;

3) tarnautojo, kurio veiksmai skundžiami, pavardė, vardas, pareigos arba institucijos pavadinimas, buveinė;

4) trečiųjų suinteresuotų asmenų pavardė, vardas (pavadinimas), gyvenamoji vieta (buveinė);

5) konkretus skundžiamas veiksmas ar aktas, jo įvykdymo (priėmimo) data;

6) aplinkybės, kuriomis pareiškėjas grindžia savo reikalavimą, ir tai patvirtinantys įrodymai, liudytojų pavardės, vardai ir gyvenamosios vietos, kitų įrodymų buvimą vieta;

7) pareiškėjo reikalavimas, prireikus ir dėl žalos atlyginimo;

8) pridedamų dokumentų sąrašas;

9) skundo (prašymo) surašymo vieta ir data.

[10 straipsnio 3 dalies redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

3. Skundą (prašymą) pasirašo pareiškėjas ar jo atstovas, o apeliacinius skundus, taip pat kitais įstatymo numatytais atvejais - ir advokatas. Prie atstovo paduodamo skundo (prašymo) turi būti pridedamas įgaliojimas ar kitoks dokumentas, patvirtinantis atstovo įgalinimus.

[10 straipsnio 3 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

3. Skundą (prašymą) ir apeliacinį skundą pasirašo pareiškėjas ar jo atstovas. Prie atstovo paduodamo skundo (prašymo) turi būti pridedamas įgaliojimas ar kitoks dokumentas, patvirtinantis atstovo įgalinimus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

11 straipsnis. Skundo (prašymo) priedai

1. Prie skundo (prašymo) pridedami šie priedai: skundžiamas aktas; jei skundas (prašymas) buvo nagrinėtas administracinių ginčų komisijoje, - atitinkamos administracinių ginčų komisijos sprendimas; jei būtina, -

dokumentas, patvirtinantis reikalavimų ar prieštaravimų skundžiamai institucijai, įstaigai, tarnybai įteikimo datą.

2. Išskyrus šio įstatymo 26 straipsnyje nustatytus atvejus, prie skundo (prašymo) turi būti pridedamas žyminio mokesčio kvitas arba motyvuotas prašymas atleisti nuo žyminio mokesčio.

3. Skundo (prašymo) su priedais egzempliorių turi būti tiek, kad jų kopijas būtų galima įteikti kiekvienai proceso šaliai ir dar liktų egzempliorius teismo dokumentacijai.

KETVIRTASIS SKIRSNIS SKUNDŲ (PRAŠYMŲ) IKITEISMINIS NAGRINĖJIMAS

12 straipsnis. Ikiteisminė ginčų sprendimo tvarka

1. Prieš kreipiantis į administracinę teisimą, įstatymo numatytų viešojo administravimo subjektų priimti individualūs teisės aktai ar veiksmai (neveikimas) gali būti ginčijami ikiteismine tvarka.

2. Paduodant skundą (prašymą) ikiteismine tvarka, jo forma ir turinys turi atitikti šio įstatymo 10 straipsnio reikalavimus.

13 straipsnis. Administracinių ginčų komisijos, jų steigimo ir darbo tvarka

1. Jeigu įstatymai nenumato kitaip, ikiteisminį administracinių ginčų nagrinėjimą atlieka savivaldybių visuomeninės administracinių ginčų komisijos, apskričių administracinių ginčų komisijos ir Vyriausioji administracinių ginčų komisija.

2. Administracinių ginčų komisijų steigimo tvarką ir darbo principus nustato atskiras įstatymas.

3. Mokestinių ginčų ir kitų privalomų mokėjimų ginčų ikiteisminį būtiną nagrinėjimą nustato mokesčių įstatymai ir kiti įstatymai, reglamentuojantys privalomus mokėjimus.

4. Atskiroms administracinių ginčų kategorijoms įstatymas gali nustatyti ir kitas ikiteisminio ginčų nagrinėjimo institucijas.

14 straipsnis. Savivaldybės ir apskrities administracinių ginčų komisijų kompetencija

1. Asmens skundas dėl savivaldybės viešojo administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo) gali būti paduotas savivaldybės visuomenei administracinei ginčų komisijai, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

2. Skundas (prašymas) dėl apskrityje esančių teritorinių valstybinio administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo), taip pat apskrities teritorijoje esančių savivaldybių administravimo subjektų priimtų individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo) gali būti paduotas apskrities administracinių ginčų komisijai, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

15 straipsnis. Vyriausiosios administracinių ginčų komisijos kompetencija

Skundas (prašymas) dėl individualių administracinių aktų ar veiksmų (neveikimo) viešojo administravimo srityje, kai viena iš ginčo šalių yra centrinis valstybinio administravimo subjektas, gali būti paduotas Vyriausiajai administracinių ginčų komisijai, jeigu įstatymai nenustato kitaip.

16 straipsnis. Administracinių ginčų komisijų nespręstini ginčai

Ginčai, kurių nesprendžia savivaldybių, apskričių administracinių ginčų komisijos ir Vyriausioji administracinių ginčų komisija, yra nurodyti šio įstatymo 5 straipsnyje, 6 straipsnio 2 dalyje ir 7 straipsnio 2 dalyje.

17 straipsnis. Skundų (prašymų) padavimo administracinių ginčų komisijoms terminai

1. Skundas (prašymas) administracinių ginčų komisijai turi būti paduotas ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo skundžiamo administracinio akto paskelbimo arba individualaus akto įteikimo ar pranešimo apie administracijos (tarnautojo) veiksmus suinteresuotai šaliai dienos.

2. Tais atvejais, kai administracija (tarnautojas) nevykdo savo pareigų ar vilkina priimti sprendimą, skundo (prašymo) padavimo termino pradžia skaičiuojama nuo kitos dienos, kai baigiasi klausimui išspręsti nustatytas laikas.

18 straipsnis. Ikiteisminio skundų nagrinėjimo terminai

Administracinių ginčų komisijai paduotas skundas (prašymas) ikiteisimine tvarka turi būti išnagrinėtas ir sprendimas dėl jo priimtas ne vėliau kaip per 14 dienų nuo gavimo.

PENKTASIS SKIRSNIS
BENDROSIOS SKUNDŲ (PRAŠYMŲ) PADAVIMO
ADMINISTRACINIAM TEISMUI TAISYKLĖS

19 straipsnis. Skundo (prašymo) padavimas administraciniam teismui dėl komisijos sprendimo

1. Atitinkamos administracinių ginčų komisijos sprendimą, priimtą išnagrinėjus administracinį ginčą ikiteisimine tvarka, administraciniam teismui gali skusti asmenys ir kiti subjektai, kurių teisės viešojo ar vidinio administravimo srityje buvo pažeistos. Tokiu atveju į administracinį teismą galima kreiptis per 20 dienų nuo sprendimo gavimo dienos.

2. Tais atvejais, kai administracinių ginčų komisija nustatytu laiku skundo (prašymo) neišnagrinėja, šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodyti subjektai skundą (prašymą) dėl pažeistos teisės gali paduoti administraciniam teismui per 1 mėnesį nuo to laiko, iki kada turėjo būti priimtas sprendimas.

20 straipsnis. Kiti skundų (prašymų) padavimo administraciniam teismui terminai

1. Skundas (prašymas) administraciniam teismui gali būti paduotas per 1 mėnesį nuo skundžiamo akto paskelbimo arba individualaus akto įteikimo ar pranešimo apie veiksmą (neveikimą) suinteresuotai šaliai dienos.

2. Jeigu viešojo ar vidinio administravimo subjektas vilkina atitinkamo klausimo nagrinėjimą ir nustatytu laiku jo neišsprendžia, toks neveikimas (vilkinimas) gali būti apskustas per 1 mėnesį nuo kitos dienos, kai baigiasi klausimui išspręsti teisės aktuose nustatytas laikas.

3. Pareiškimams, kuriuose prašoma ištirti norminių administracinių teisės aktų teisėtumą, administraciniam teismui paduoti terminai nenustatomi.

21 straipsnis. Praleisto termino atnaujinimas

1. Pareiškėjo prašymu administracinis teismas skundų (prašymų) padavimo terminus gali atnaujinti, jeigu bus pripažinta, kad terminas praleistas dėl svarbios priežasties.

2. Paduodant prašymą dėl termino atnaujinimo, jame nurodomos termino praleidimo priežastys. Kartu su prašymu dėl termino atnaujinimo administraciniam teismui turi būti paduodamas skundas (prašymas).

3. Atnaujinęs skundo (prašymo) padavimo terminą, administracinis teismas priima bylą savo žinion ir sprendžia ją iš esmės.

22 straipsnis. Skundo (prašymo) padavimas pagal institucijos buvimo vietą

Skundas (prašymas) paduodamas tam administraciniam teismui, kurio veikimo teritorijoje yra viešojo ar vidinio administravimo subjekto, kurio teisės aktai ar veiksmai (neveikimas) yra skundžiami, buveinė.

23 straipsnis. Seimo kontrolieriaus pareiškimas

Tais atvejais, kai dėl piliečio skundo pagal Seimo kontrolierių įstatymą į administracinį teismą kreipiasi Seimo kontrolierius, jo pareiškimas turi atitikti šio įstatymo 10 straipsnio 1 ir 2 dalių, taip pat šio įstatymo 11 straipsnio 3 dalies reikalavimus.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS TEISMO IŠLAIDOS

24 straipsnis. Žyminis mokestis

Išskyrus įstatymo numatytus atvejus, skundai (prašymai) administraciniuose teismuose priimami ir nagrinėjami tik po to, kai sumokamas įstatymo nustatytas žyminis mokestis.

25 straipsnis. Žyminio mokesčio dydis

1. Kiekvienas skundas (prašymas) administracinėse bylose apmokamas 100 litų žyminiu mokesčiu, išskyrus išimtis, nurodytas šio įstatymo 26 ir 27 straipsniuose.

2. Už apeliacinį skundą dėl teismo sprendimo mokamas žyminis mokestis 50 procentų tarifo, apmokėtino paduodant skundą (prašymą) pirmosios instancijos teismui.

3. Už pakartotinį teismo sprendimo, nutarties ar kitokio teismo akto nuorašo išdavimą imamas 10 litų žyminis mokestis.

26 straipsnis. Neapmokestinami skundai (prašymai)

1. Žyminiu mokesčiu neapmokestinami skundai (prašymai) dėl:

1) viešojo administravimo subjektų neteisėto atsisakymo arba vilkinimo atlikti jų kompetencijai priskirtus veiksmus;

2) valdžios viršijimo priimant administracinius aktus;

3) pensijų skyrimo ar atsisakymo jas skirti;

4) rinkimų ir Referendumo įstatymų pažeidimų;

5) valstybės ir savivaldybių tarnautojų kreipimusi, kai tai būna susiję su tarnybos teisiniais santykiais;

6) mokesčių administratorių bei jų pareigūnų kreipimusi dėl mokesčių ir kitų įmokų į biudžetą išieškojimo, taip pat jų kreipimusi dėl kitų mokestinių ginčų; ginčų dėl rinkliavų;

7) valstybės ir savivaldybės kontrolės pareigūnų kreipimusi dėl neteisėtai gautų pajamų ir neteisėtai panaudotų dotacijų, subsidijų bei asignavimų išieškojimo į valstybės ar savivaldybių biudžetus;

8) prokurorų ir jų pavaduotojų, kitų valstybės institucijų, įstaigų, tarnybų kreipimusi dėl valstybės interesų, taip pat įstatymo nustatytų valdžios institucijų, įstaigų ar jų tarnautojų kreipimusi dėl kitų asmenų teisių gynimo;

9) Seimo kontrolierių pareiškimų pagal Seimo kontrolierių įstatymą;

10) Vyriausybės atstovo kreipimosi dėl savivaldybių institucijų, įstaigų, tarnybų priimtų aktų bei tarnautojų neteisėtų veiksmų;

11) administracinių nuobaudų paskyrimo (nepaskyrimo);

12) žalos, padarytos fiziniam ar juridiniam asmeniui valstybės ar vietos savivaldos institucijos, įstaigos, tarnybos ar jos tarnautojo, einančio tarnybines pareigas, neteisėtais veiksmais ar neveikimu viešojo administravimo srityje, atlyginimo (Civilinio kodekso 485 straipsnis).

2. Žyminiu mokesčiu neapmokestinami ir apeliaciniai skundai dėl administracinių teismų sprendimų dėl šio straipsnio 1 dalyje nurodytų skundų (prašymų), taip pat šio įstatymo 28 straipsnio 1 ir 2 dalyse

nurodytų subjektų pareiškimai, kai prašoma ištirti norminio administracinio akto teisėtumą.

27 straipsnis. Atleidimas nuo žyminio mokesčio

Administracinis teismas, atsižvelgdamas į turtinę fizinio asmens ar fizinių asmenų grupės padėtį, gali visiškai ar iš dalies atleisti juos nuo žyminio mokesčio sumokėjimo.

SEPTINTASIS SKIRSNIS PAREIŠKIMAI IŠTIRTI NORMINIŲ ADMINISTRACINIŲ AKTŲ TEISĖTUMĄ

28 straipsnis. Abstraktus prašymas ištirti norminio administracinio akto teisėtumą

1. Su pareiškimu į administracinę teisimą, prašant ištirti, ar viešojo administravimo subjekto priimtas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį aktą, turi teisę kreiptis Seimo nariai, Seimo kontrolieriai, valstybės kontrolės pareigūnai, apskričių viršininkai, bendrosios kompetencijos ir specializuoti teismai, taip pat prokurorai.

2. Kad būtų ištirta, ar savivaldybių administravimo subjekto priimtas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį aktą, su pareiškimu į administracinę teisimą turi teisę kreiptis ir savivaldybių veiklos priežiūrą vykdančios Vyriausybės atstovai.

3. Prie pareiškimo ištirti norminio administracinio akto teisėtumą dar turi būti pridėta įstatymo ar Vyriausybės norminio akto, kuriam prieštarauja skundžiamas viešojo administravimo subjekto administracinis aktas, kopija.

29 straipsnis. Prašymas ištirti norminio administracinio akto teisėtumą ryšium su individualia byla

1. Prašyti administracinio teismo ištirti, ar norminis administracinis aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį aktą, turi teisę šio įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nurodyti subjektai, kai tame teisme yra nagrinėjama konkreti byla dėl jų teisių pažeidimo.

2. Kai nagrinėdamas individualią bylą pats administracinis teismas suabejoja norminio administracinio akto, kuris turėtų būti taikomas konkrečioje byloje, teisėtumu, teismas sustabdo individualios bylos nagrinėjimą ir jeigu toks aktas priskirtas jo kompetencijai, pirmiausia išsprendžia norminio administracinio akto teisėtumo klausimą. Kitais atvejais taikomas šio įstatymo 30 straipsnis.

[30 straipsnio redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

30 straipsnis. Bendrosios kompetencijos ar specializuoto teismo kreipimasis į administracinę teisimą

Tais atvejais, kai bendrosios kompetencijos ar specializuotam teismui kyla abejonių, ar viešojo administravimo subjekto priimtas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) neprieštarauja įstatymui ar Vyriausybės norminiam aktui, šis teismas sustabdo bylos nagrinėjimą ir nutartimi kreipiasi į administracinę teisimą prašydamas patikrinti, ar atitinkamas aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį aktą. Gavęs įsiteisėjusį administracinio teismo sprendimą, bendrosios kompetencijos ar specializuotas teismas atnauja bylos nagrinėjimą.

[30 straipsnio redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

30 straipsnis. Bendrosios kompetencijos ar specializuoto teismo kreipimasis į administracinę teisimą

Bendrosios kompetencijos ar specializuotas teismas turi teisę sustabdyti bylos nagrinėjimą ir nutartimi kreiptis į administracinę teisimą

prašydamas patikrinti, ar atitinkamas aktas (ar jo dalis) atitinka įstatymą ar Vyriausybės norminį aktą. Gavęs išiteisėjusį administracinio teismo sprendimą, bendrosios kompetencijos ar specializuotas teismas atnauja bylos nagrinėjimą.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

31⁽¹⁾ straipsnis. Bendrosios kompetencijos ar specializuoto teismo nutarties turinys

1. Kai šio įstatymo 30 straipsnyje nurodytais atvejais bendrosios kompetencijos ar specializuotas teismas priima nutartį, joje turi būti nurodyta:

- 1) nutarties priėmimo laikas ir vieta;
- 2) nutartį priėmusio teismo pavadinimas ir adresas;
- 3) nutartį priėmusio teismo sudėtis, dalyvaujantys byloje asmenys;
- 4) trumpa bylos esmė ir kokiais teisės aktais bylos šalys grindžia savo reikalavimus arba atsikirtimus;
- 5) duomenys apie ginčijamą aktą: kas jį priėmė, priėmimo data, visas akto pavadinimas;
- 6) kokiais teisiniais argumentais besikreipiantis teismas grindžia savo abejonę dėl ginčijamo akto (ar jo dalies) teisėtumo;
- 7) besikreipiančio teismo prašymas ir kokiam administraciniam teismui jis adresuojamas.

2. Prie teismo nutarties pridedama:

- 1) sustabdytoji bendrosios kompetencijos ar specializuoto teismo byla;

- 2) ginčijamo teisės akto viso teksto nuorašas (kopija).

3. Administracinis teismas, išnagrinėjęs bylą, gražina atitinkamam teismui atsiųstą sustabdytąją bylą.

AŠTUNTASIS SKIRSNIS SKUNDAI DĖL RINKIMŲ AR REFERENDUMO ĮSTATYMŲ PAŽEIDIMŲ

32 straipsnis. Skundo dėl rinkimų ar dalyvavimo referendume teisės atkūrimo padavimas

1. Rinkėjas, politinės partijos, politinės ar visuomeninės organizacijos atstovas, nesutikdamas su apylinkės rinkimų komisijos sprendimu arba apylinkės referendumo komisijos sprendimu, priimtu pagal jo skundą dėl rinkėjų sąrašo ar piliečių, turinčių teisę dalyvauti referendume, sąrašo padarytų klaidų, dėl kurių rinkėjas negali įgyvendinti savo teisės rinkti (neteisingai įrašytas į sąrašą arba išbrauktas iš sąrašo, taip pat kai sąrašo netiksliai nurodyti duomenys apie rinkėją), gali apylinkės rinkimų komisijos ar apylinkės referendumo komisijos sprendimą apskusti atitinkamos apygardos administraciniam teismui per rinkimų arba Referendumo įstatymuose numatytus terminus.

2. Jeigu kreipiamasi į teismą prieš tai nepateikus skundo apylinkės komisijai, teisėjas perduoda skundą atitinkamai komisijai ir apie tai praneša pareiškėjui.

33 straipsnis. Skundų dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimų padavimas

1. Respublikos Prezidento rinkimų įstatyme, Seimo rinkimų įstatyme, Referendumo įstatyme, taip pat Savivaldybių tarybų rinkimų įstatyme numatyti asmenys šiuose įstatymuose nurodytais pagrindais ir terminais gali apskusti Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimus.

2. Skundai paduodami Aukštesniajam administraciniam teismui.

34 straipsnis. Skundų dėl rinkimų (Referendumo) įstatymų pažeidimo išnagrinėjimo terminai ir tvarka

1. Skundus dėl rinkimų ar Referendumo įstatymų pažeidimo administracinis teismas išnagrinėja rinkimų ir Referendumo įstatymuose numatytais terminais.

2. Skundą administracinis teismas nagrinėja, pranešęs pareiškėjui ir atitinkamai rinkimų komisijai. Nurodytų asmenų neatvykimas į teismo posėdį, jeigu jiems apie teismo posėdį buvo pranešta, nėra kliūtis bylai nagrinėti ir sprendimui priimti.

35 straipsnis. Teismo sprendimas dėl rinkimų įstatymų pažeidimų

1. Administracinio teismo sprendimas pagal skundą dėl rinkimų ar Referendumo įstatymų pažeidimo įsiteisėja nuo paskelbimo.

2. Priėmus sprendimą, jo nuorašai tuoj pat nusiunčiami atitinkamai rinkimų komisijai ir pareiškėjui.

DEVINTASIS SKIRSNIS SKUNDAI DĖL ADMINISTRACINIŲ NUOBAUDŲ PASKYRIMO

36 straipsnis. Skundo dėl administracinės nuobaudos paskyrimo padavimas

1. Administracinės nuobaudos paskyrimą gali apskųsti asmuo, kuriam ji paskirta, nukentėjusysis, taip pat institucija, kurios pareigūnas surašė administracinio teisės pažeidimo protokolą. Skundas gali būti paduotas per 10 dienų nuo nutarimo priėmimo dienos apygardos administraciniam teismui pagal institucijos (jos pareigūnų), kurios aktas skundžiamas, buvimo vietą. Įstatymai gali numatyti ir kitokią apskundimo terminą.

2. Skundas taip pat gali būti siunčiamas administraciniam teismui per instituciją (pareigūną), kuri paskyrė nuobaudą. Ši institucija (pareigūnas), jeigu įstatymai nenumato kitokio termino, per 3 paras skundą kartu su byla nusiunčia apygardos administraciniam teismui.

37 straipsnis. Skundo dėl administracinės nuobaudos nagrinėjimas

1. Administracinis teismas išnagrinėja skundą per 10 dienų nuo skundo gavimo dienos, jeigu įstatymai nenumato kito bylos išnagrinėjimo termino.

2. Apie teismo posėdžio laiką ir vietą pranešama skundą padavusiam asmeniui ir administracinę nuobaudą paskyrusiai institucijai (pareigūnui). Šių asmenų neatvykimas, jeigu jiems buvo apie teismo posėdį pranešta, nekliaudo teismui skundą išnagrinėti.

3. Nagrinėdamas skundą, administracinis teismas patikrina administracinės nuobaudos paskyrimo teisėtumą ir pagrįstumą.

38 straipsnis. Teismo sprendimas dėl skundo dėl administracinės nuobaudos paskyrimo

1. Administracinis teismas priima vieną iš šių sprendimų:

1) palikti paskirtą administracinę nuobaudą nepakeistą ir skundo nepatenkinti;

2) panaikinti paskirtą administracinę nuobaudą ir perduoti bylą nagrinėti iš naujo;

3) panaikinti paskirtą administracinę nuobaudą ir bylą nutraukti;

4) pakeisti nuobaudą nepažeidžiant jos skyrimą reglamentuojančio teisės akto, tačiau taip, kad ji nebūtų padidinta.

2. Jeigu nustatoma, kad nutarimą priėmė institucija (pareigūnas), neturinti teisės spręsti tokią bylą, toks nutarimas panaikinamas ir byla perduodama nagrinėti kompetentingai institucijai (pareigūnui).

3. Administracinio teismo sprendimui įsiteisėjus, jo nuorašas išsiunčiamas asmeniui, kuriam paskirta administracinė nuobauda, nukentėjusiajam pagal jo prašymą, taip pat administracinę nuobaudą paskyrusiai institucijai (pareigūnui).

III SKYRIUS TEISMINIS NAGRINĖJIMAS

DEŠIMTASIS SKIRSNIS ADMINISTRACINĖJE BYLOJE DALYVAUJANTYS ASMENYS

39 straipsnis. Proceso šalys ir dalyviai

1. Administracinės bylos proceso šalys yra: pareiškėjas (skunda, prašymą padavęs subjektas; teismas, priėmęs nutartį); atsakovas (institucija, įstaiga, tarnyba, tarnautojas, kurių aktai ar veiksmai skundžiami); tretieji suinteresuoti asmenys (t.y. tie, kurių interesams bylos išsprendimas gali turėti įtakos).

2. Administracinės bylos proceso dalyviais laikomi dalyvaujantys byloje liudytojai, ekspertai, specialistai, vertėjai, o įstatymo numatytais atvejais – valstybės ar savivaldybių institucijų pareigūnai (atstovai).

40 straipsnis. Atstovavimas teisme

1. Proceso šalys savo interesus teisme gina pačios arba per atstovus. Pačios šalies dalyvavimas byloje neatima iš jos teisės turėti šioje byloje atstovus. Valstybės institucijos, įstaigos, tarnybos turi teisę pasitelkti suinteresuotų aukštesnių valstybės institucijų atstovus.

2. Įstatymiais atstovais laikomi atitinkamų institucijų, įstaigų, tarnybų vadovai, veikiantys neviršydami įgaliojimų, suteiktų remiantis įstatymu ar kitais teisės aktais. Šie asmenys pateikia teismui dokumentus, patvirtinančius jų pareigas. Teismui, kuris kreipėsi į administracinę teisimą, atstovauja nutartį priėmęs teisėjas (arba kolegijos pirmininkas).

[40 straipsnio 3 dalies redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

3. Įgaliotais atstovais (pagal pavedimą) teisme paprastai būna advokatai. Advokato įgaliojimai patvirtinami advokato orderiu. Kitų atstovų įgalinimai turi būti nurodyti įgaliojime, išduotame ir įformintame Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

[40 straipsnio 3 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

3. Įgaliotais atstovais (pagal pavedimą) teisme paprastai būna advokatai. Advokato įgaliojimai patvirtinami advokato orderiu. Kitų atstovų įgalinimai turi būti nurodyti įgaliojime, išduotame ir įformintame Civilinio kodekso ir Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

4. Jeigu proceso šalimi yra nepilnametis ar neįgalus asmuo, jų interesams turi teisę atstovauti jų įstatyminiai atstovai (tėvai, tėviai, globėjai, rūpintojai).

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

41 straipsnis. Tretieji suinteresuoti asmenys

1. Trečiuosius suinteresuotus asmenis savo skunde (prašyme) paprastai nurodo pareiškėjas.

2. Tais atvejais, kai skunde (prašyme) tretieji suinteresuoti asmenys nenurodyti, tačiau iš bylos aplinkybių administracinis teismas mato, jog jų interesams bylos išsprendimas gali turėti įtakos, teismas savo iniciatyva tokius asmenis nustato ir praneša jiems apie teismo posėdį, kad jie galėtų pareikšti savo nuomonę bei turėtų galimybę ginti savo teises.

42 straipsnis. Proceso šalių teisė susipažinti su byla

1. Proceso šalys turi teisę teisme susipažinti su byloje esančiais dokumentais, kita medžiaga ir savo lėšomis daryti jų kopijas bei išrašus.

2. Šalis arba institucija, teikianti teismui dokumentus ar medžiagas, kurių duomenys sudaro valstybinę, profesinę, komercinę ar tarnybinių paslaptį, gali prašyti teismo neteikti jų susipažinti bei kopijuoti. Dėl to teismas priima nutartį.

43 straipsnis. Kitos proceso šalių teisės ir pareigos

1. Šalių procesinės teisės yra lygios.
2. Proceso šalys turi teisę pareikšti nušalinimus ir prašymus, teikti įrodymus, dalyvauti tiriant įrodymus, užduoti klausimų kitiems proceso dalyviams, duoti paaiškinimus, pateikti savo argumentus ir samprotavimus, prieštarauti kitų dalyvaujančių byloje asmenų prašymams, argumentams ir samprotavimams, gauti teismo sprendimų, nutarčių, kuriais išsprendžiama byla, nuorašus, apskusti teismo sprendimus bei nutartis ir naudotis kitomis Civilinio proceso kodekso numatytomis teisėmis.
3. Proceso šalys privalo savo procesinėmis teisėmis naudotis sąžiningai.

VIENUOLIKTASIS SKIRSNIS TEISMINIS POSĖDIS

44 straipsnis. Administracinių teismų kolegijos

[44 straipsnio 1 dalies redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

1. Administraciniuose teismuose bylas nagrinėja trijų teisėjų kolegija. Sudėtingoms byloms nagrinėti gali būti sudaroma penkių teisėjų kolegija. Kolegijos sudėtį sudaro ir jos pirmininką skiria administracinio teismo pirmininkas arba Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyriaus pirmininkas.

[44 straipsnio 1 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

1. Administraciniuose teismuose bylas, numatytas šio įstatymo 4 straipsnio 3, 5 ir 8 punktuose, išskyrus skundus dėl apylinkės teismo nutarimų administracinių teisės pažeidimų bylose, nagrinėja vienas teisėjas, o kitas bylas - trijų teisėjų kolegija. Sudėtingoms byloms nagrinėti gali būti sudaroma penkių teisėjų kolegija. Kolegijos sudėtį sudaro ir jos pirmininką skiria administracinio teismo pirmininkas arba Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyriaus pirmininkas.

2. Bylas posėdžiui rengia ir procesiniuose įstatymuose numatytus atskirus procesinius veiksmus atlieka vienas teisėjas teismo vardu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

45 straipsnis. Sąlygos teisminiam posėdžiui pradėti

1. Byla administracinio teismo posėdyje nagrinėjama tik tuomet, kai bylos šalims apie posėdžio laiką ir vietą iš anksto pranešta šaukimu arba viešai paskelbta spaudoje.

2. Bylose dėl rinkimų ir Referendumo įstatymų pažeidimo, taip pat bylose dėl skundų ar ginčų, kuriems nagrinėti įstatymas nustato specialius terminus, šaukimai bylos šalims gali būti įteikti prieš 1 dieną iki posėdžio pradžios.

3. Bylos šalių ir jų atstovų neatvykimas į teismo posėdį, jeigu jiems buvo apie teismo posėdį pranešta, nėra kliūtis bylai nagrinėti ir sprendimui priimti.

46 straipsnis. Teisminio nagrinėjimo viešumas

1. Administraciniuose teismuose bylos nagrinėjamos viešai.

2. Teismo posėdis gali būti uždaras - žmogaus asmeninio ar šeimyninio gyvenimo slaptumui apsaugoti, taip pat jeigu viešai nagrinėjama byla gali atskleisti valstybinę, profesinę, komercinę ar tarnybinę paslaptį. Dėl to teismas priima motyvuotą nutartį.

47 straipsnis. Administracinių bylų nagrinėjimo terminai

1. Bylos nagrinėjimas administraciniame teisme turi būti užbaigtas ir sprendimas pirmosios instancijos teisme priimtas ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo skundo (prašymo) gavimo teisme dienos, jeigu įstatymas nenustato trumpesnių nagrinėjimo terminų.

2. Prireikus motyvuota teismo nutartimi minėtas bendras terminas gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip 1 mėnesiui, o bylose dėl norminių administracinių aktų teisėtumo – iki 3 mėnesių.

48 straipsnis. Teisėjų pareigos nagrinėjant administracines bylas

1. Nagrinėdami administracines bylas, teisėjai privalo aktyviai dalyvauti renkant bei tiriant įrodymus, nustatant visas bylai svarbias aplinkybes ir visapusiškai, objektyviai jas ištirti.

2. Teisėjo reikalaujama medžiaga ar dokumentai turi būti perduoti teismui ne vėliau kaip per 3 darbo dienas, jeigu teisėjas nenustato kito termino.

DVYLIKTASIS SKIRSNIS TEISMO SPRENDIMAI

49 straipsnis. Sprendimo priėmimas

1. Administracinis teismas sprendimą dėl išnagrinėtos bylos priima pasitarimo kambaryje teisėjų balsų dauguma. Teisėjai neturi teisės atsisakyti balsuoti arba susilaikyti. Priimtą sprendimą pasirašo visi dalyvavę posėdyje teisėjai.

2. Administracinio teismo priimtas sprendimas paskelbiamas posėdžių salėje viešai.

3. Bylose dėl norminių administracinių aktų teisėtumo ir kitose sudėtingose bylose sprendimas gali būti priimtas bei paskelbtas ir ne tą pačią dieną, bet ne vėliau kaip per 10 dienų, baigus nagrinėti bylą. Kol rengiamas sprendimas, kolegijos teisėjai gali nagrinėti kitas bylas.

4. Administracinio teismo sprendimas priimamas ir paskelbiamas Lietuvos Respublikos vardu.

50 straipsnis. Teismo sprendimų rūšys

Išnagrinėjęs bylą, administracinis teismas priima vieną iš šių sprendimų:

1) atmesti skundą (prašymą) kaip nepagrįstą;

2) patenkinti skundą (prašymą) ir panaikinti skundžiamą aktą (ar jo dalį) arba įpareigoti atitinkamą administravimo subjektą pašalinti padarytą pažeidimą ar įvykdyti kitoki teismo patvarkymą;

3) patenkinti skundą (prašymą) ir įpareigoti savivaldybių administravimo subjektą atitinkamai įgyvendinti įstatymą, vykdyti Vyriausybės nutarimą ar kitą teisės aktą;

4) patenkinti skundą (prašymą) ir priteisti atlyginti turtinę ar moralinę žalą fiziniam asmeniui ar organizacijai, padarytą valstybės ar vietos savivaldos institucijų, įstaigų, tarnybų bei jų tarnautojų, einančių tarnybines pareigas, neteisėtais veiksmais ar neveikimu viešojo administravimo srityje (Civilinio kodekso 485 straipsnis).

51 straipsnis. Skundžiamų aktų panaikinimo pagrindai

Skundžiamas aktas (ar jo dalis) turi būti panaikintas, jeigu jis yra:

1) neteisėtas iš esmės, t.y. savo turiniu prieštarauja aukštesnės galios teisės aktams;

2) neteisėtas dėl to, kad jį priėmė nekompetentingas administravimo subjektas;

3) neteisėtas dėl to, kad jį priimant buvo pažeistos pagrindinės nustatytos procedūros, ypač taisyklės, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą bei sprendimo pagrįstumą.

[51 straipsnio 2 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

2. Skundžiamas aktas (ar jo dalis) gali būti panaikintas ir kitais, administracinio teismo pripažintais itin svarbiais, pagrindais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

52 straipsnis. Teismo sprendimas bylose dėl vilkinimo ar neveikimo

Bylose dėl administravimo subjekto neveikimo, t.y. pareigų nevykdymo, ar vilkinimo spręsti reikalus administracinis teismas savo sprendimu gali įpareigoti atitinkamą administravimo subjektą per teismo nustatytą laiką priimti sprendimą arba pats administracinis teismas išsprendžia atitinkamą klausimą.

53 straipsnis. Teismo sprendimas užtikrinti administracinės ginčų komisijos sprendimo vykdymą

1. Tais atvejais, kai pareiškėjas kreipiasi į administracinį teismą su prašymu užtikrinti administracinių ginčų komisijos priimto sprendimo vykdymą, teismas išreikalauja iš atitinkamos komisijos medžiagą, kurios pagrindu buvo priimtas sprendimas, ir patikrina jo teisėtumą. Jeigu teismas nustato, kad administracinių ginčų komisijos sprendimas yra neteisėtas, teismas priima sprendimą panaikinti komisijos sprendimą ir pats išsprendžia ginčą iš esmės.

2. Jeigu administracinis teismas nustato, kad komisijos sprendimas yra teisėtas, teismas priima sprendimą įpareigoti viešojo administravimo subjektą per teismo nustatytą laiką įvykdyti administracinių ginčų komisijos sprendimą. Tokio teismo sprendimo vykdymui užtikrinti taikomos šio įstatymo 58 straipsnio taisyklės.

54 straipsnis. Akto panaikinimo teisinės pasekmės

Skundžiamo akto (veiksmo) panaikinimas reiškia, jog konkrečiu atveju atkuriamą buvusi iki ginčijamo akto (veiksmo) priėmimo padėtis, t.y. atkuriamos pažeistos pareiškėjo teisės ar teisėti interesai, tačiau iki panaikinto akto galiojusio kito akto teisinė galia tokiu atveju savaime neatkuriamą.

55 straipsnis. Norminio akto pripažinimo neteisėtu teisinės pasekmės

1. Viešojo administravimo subjekto priimtas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) laikomi panaikintais ir paprastai negali būti taikomi nuo tos dienos, kai oficialiai buvo paskelbtas įsiteisėjęs administracinio teismo sprendimas dėl atitinkamo norminio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu.

2. Administracinis teismas, atsižvelgdamas į konkrečias bylos aplinkybes ir įvertinęs neigiamų teisinių pasekmių tikimybę, savo sprendimu gali nustatyti, jog panaikintas norminis administracinis aktas (ar jo dalis) negali būti taikomas nuo jo priėmimo dienos.

3. Prireikus administracinis teismas gali sustabdyti pripažinto neteisėtu norminio administracinio akto (ar jo dalies) galiojimą iki teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos.

56 straipsnis. Teismo sprendimų nuorašų išsiuntimas

[56 straipsnio 1 dalies redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

1. Jeigu įstatymas nenustato kitaip, per 3 dienas nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalims ir tretiesiems asmenims išsiunčiami administracinio teismo sprendimo nuorašai.

[56 straipsnio 1 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

1. Jeigu įstatymas nenustato kitaip, per 3 dienas nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalims ir tretiesiems suinteresuotiems asmenims išsiunčiami administracinio teismo sprendimo nuorašai.

2. Tais atvejais, kai byla inicijavo Seimo kontrolierius, priėmus sprendimą (nutartį), jo kopija išsiunčiama ir Seimo kontrolieriui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

57 straipsnis. Teismo sprendimo skelbimas

1. Administracinio teismo sprendimas dėl norminio administracinio akto (ar jo dalies) pripažinimo neteisėtu ir jo panaikinimo visais atvejais turi būti skelbiamas spaudos leidinyje, kuriame oficialiai toks aktas buvo paskelbtas. Teismo sprendime gali būti nurodytas ir kitas leidinys, kuriame turi būti paskelbtas teismo sprendimas.

2. Administracinio teismo sprendimo publikavimo išlaidas apmoka institucija, įstaiga, tarnyba, kurios valdymo aktas (ar jo dalis) buvo pripažintas neteisėtu. Prireikus publikavimo išlaidos išieškomos remiantis teismo nutartimi, priimta po sprendimo publikavimo.

58 straipsnis. Teismo sprendimų vykdymas

1. Įsiteisėjus teismo sprendimui, kuriuo skundas patenkinamas, jo nuorašas nusiunčiamas vykdyti administravimo subjektui, kurio veiksmams ar neveikimas buvo apskūsti. Įsiteisėjus teismo sprendimui, jo nuorašas perduodamas ir atitinkamai teismo antstolių kontorai, pavedant jai kontroliuoti sprendimo vykdymą.

2. Jeigu administravimo subjektas per teismo nurodytą terminą neįvykdo jį įpareigojančio teismo sprendimo, priėmęs sprendimą teismas teismo antstolio reikalavimu skiria tarnautojui, atsakingam už sprendimo neįvykdymą, 75 procentų paskutinio mėnesio jo darbo užmokesčio dydžio baudą ir nustato naują terminą sprendimui įvykdyti.

3. Jeigu teismo sprendimą atsisako vykdyti kolegiali valdžios institucija, už tai atsako ir yra teismo baudžiamas institucijos vadovas ar jį pavadavęs pareigūnas.

4. Jeigu atsakingi už teismo sprendimo įvykdymą tarnautojai antrą kartą ir tolesnius kartus pažeidžia nustatytą sprendimui įvykdyti terminą, teismas skiria atsakingam tarnautojui nuo 1 iki 3 mėnesių jo darbo užmokesčio dydžio baudą. Baudos sumokėjimas neatleidžia nuo pareigos įvykdyti teismo sprendimą.

5. Bauda išieškoma iš nubausto tarnautojo į valstybės pajamas.

6. Dėl teismo sprendimo nevykdymo į teismą gali kreiptis ir pareiškėjas. Baudos skyrimas nagrinėjamas teismo posėdyje, pranešus pareiškėjui ir atsakingam už teismo sprendimo vykdymą tarnautojui.

7. Teismo sprendimai dėl žalos atlyginimo, taip pat teismo priteistų išlaidų atlyginimo vykdomi Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Ta pačia tvarka išieškomos nesumokėtos baudos, nurodytos šiame straipsnyje.

TRYLIKTASIS SKIRSNIS IŠLAIDŲ ATLYGINIMAS

59 straipsnis. Išlaidos

1. Šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos šalies savo turėtų išlaidų atlyginimą.

2. Kai sprendimas priimtas pareiškėjo naudai, šis turi teisę reikalauti atlyginti: sumokėtą žyminį mokestį; kitas išlaidas dėl skundo (prašymo) surašymo ir padavimo; išlaidas dėl teismo nagrinėjimo; transporto išlaidas; gyvenamosios patalpos nuomojimo teismo buvimo vietoje už laiką, kol vyko procesas, bei dienpinigių - 10 procentų patvirtinto taikomojo minimalaus gyvenimo lygio už kiekvieną proceso dieną - išlaidas.

3. Kai sprendimas priimtas atsakovo naudai, jis turi teisę reikalauti atlyginti: išlaidas, kurias turėjo rengdamas ir raštu pateikdamas teismui dokumentus bei kontrargumentus; kitas išlaidas dėl teismo nagrinėjimo; transporto išlaidas; gyvenamosios patalpos nuomojimo teismo buvimo vietoje už laiką, kol vyko procesas, bei dienpinigių - 10 procentų patvirtinto taikomojo minimalaus gyvenimo lygio už kiekvieną proceso dieną - išlaidas.

[59 straipsnio 4 dalies redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

4. Kai išnagrinėjus bylą yra patenkinami ar apginami trečiųjų suinteresuotų asmenų interesai, šių asmenų teisės į išlaidų atlyginimą yra tokios pačios kaip ir pareiškėjo, jei sprendimas priimamas jo naudai.

[59 straipsnio 4 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

4. Kai išnagrinėjus bylą yra patenkinami ar apginami trečiųjų suinteresuotų asmenų interesai, šie asmenys turi šio straipsnio 2 dalyje nurodytas teises į išlaidų atlyginimą.

5. Šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę reikalauti atlyginti jai atstovavimo išlaidas. Turėtų atstovavimo išlaidų atlyginimo klausimas sprendžiamas Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

6. Tarnautojas, dėl kurio kaltės administravimo subjektas turėjo atlyginti pareiškėjui išlaidas, nurodytas šio straipsnio 2 ir 5 dalyse, privalo pagal regresinį administravimo subjekto reikalavimą atlyginti tokio dydžio išlaidas, kurias administravimo subjektas išmokėjo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

60 straipsnis. Sprendimo dėl išlaidų atlyginimo priėmimas ir vykdymas

[60 straipsnio 1 dalies redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

1. Iki bylos nagrinėjimo administraciniame teisme pateiktus prašymus dėl išlaidų atlyginimo teismas išnagrinėja ir priima sprendimą dėl administracinės bylos. Kitais atvejais teismas priima nutartį.

[60 straipsnio 1 dalies redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

1. Iki bylos nagrinėjimo administraciniame teisme pateiktus prašymus dėl išlaidų atlyginimo teismas išsprendžia priimdamas sprendimą dėl administracinės bylos. Kitais atvejais teismas priima nutartį.

2. Dėl išlaidų atlyginimo suinteresuota šalis teismui pateikia prašymą raštu su turėtų išlaidų apskaičiavimu ir pagrindimu. Prašymai dėl išlaidų atlyginimo turi būti pateikti ne vėliau kaip per 14 dienų nuo sprendimo įsiteisėjimo.

3. Priimdamas sprendimą dėl išlaidų atlyginimo, administracinis teismas nustato 2 savaičių terminą jam sumokėti. Laiku neįvykdyti sprendimai vykdomi Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

KETURIOLIKTASIS SKIRSNIS TEISMŲ SPRENDIMŲ APSKUNDIMAS

[61 straipsnio redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

61 straipsnis. Apygardų administracinių teismų sprendimų apskundimas

Apygardų administracinių teismų sprendimai ir nutartys dėl išlaidų atlyginimo apeliacine tvarka per 14 dienų nuo sprendimo priėmimo gali būti skundžiami Aukštesniajam administraciniam teismui.

[61 straipsnio redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]

61 straipsnis. Apygardų administracinių teismų sprendimų ir nutarčių apskundimas

Apygardų administracinių teismų sprendimai ir nutartys apeliacine tvarka per 14 dienų nuo sprendimo ar nutarties priėmimo gali būti skundžiami Aukštesniajam administraciniam teismui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

[62 straipsnio redakcija iki 1999 m. gegužės 1 d.]

62 straipsnis. Aukštesniojo administracinio teismo sprendimų apskundimas

Aukštesniojo administracinio teismo sprendimai ir nutartys dėl išlaidų atlyginimo, priimti nagrinėjant administracines bylas pirmąją instanciją, apeliacine tvarka per 14 dienų nuo sprendimo priėmimo gali būti skundžiami Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyriui.

[62 straipsnio redakcija nuo 1999 m. gegužės 1 d.]
62 straipsnis. Aukštesniojo administracinio teismo sprendimų ir
nutarčių apskundimas

Aukštesniojo administracinio teismo sprendimai ir nutartys, priimti nagrinėjant administracines bylas pirmąją instanciją, apeliacine tvarka per 14 dienų nuo sprendimo ar nutarties priėmimo gali būti skundžiami Lietuvos apeliacinio teismo Administracinių bylų skyriui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. VIII-1137, 99.04.13, Žin., 1999, Nr.36-1067 (99.04.23)

63 straipsnis. Administracinių bylų nagrinėjimas apeliacine tvarka

Administracinės bylos apeliacine tvarka nagrinėjamos pagal Civilinio proceso kodekso trečiojo skyriaus trisdešimt ketvirtajame ir trisdešimt penktajame skirsniuose nustatytas taisykles, jeigu Administracinės teisenos įstatymas nenustato kitaip.

64 straipsnis. Kasacinių skundų neleistinumas

Administracinių teismų sprendimai administracinėse bylose kasacine tvarka neskundžiami.

65 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

Šis įstatymas įsigalioja nuo 1999 m. gegužės 1 d.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTAS

VALDAS ADAMKUS